

Rapporten All-Archeo bv 1190



Programma van maatregelen **Geraardsbergen – Vredestraat**

Natasja Reynolds en Rani Evaert

Bornem
2026

Gemotiveerd advies

Het was tot op heden enkel mogelijk een bureauonderzoek (projectcode 2021C400) uit te voeren, omdat het onderzoeksgebied momenteel nog bebouwd is. De aanvraag van een sloopvergunning maakt deel uit van de vergunningsaanvraag waarvoor de archeologienota opgesteld werd. Het bureauonderzoek laat nog vragen open, waardoor verder archeologisch vooronderzoek nodig is (zie verslag van resultaten). Voor een afweging van de verschillende onderzoeksmethoden die nog in aanmerking komen, verwijzen we naar het onderdeel Onderzoeksmethode in het Programma van maatregelen (zie verder).

Het uitgevoerde bureauonderzoek geeft aan dat het onderzoeksgebied mogelijk archeologisch potentieel kent. Er is sprake van een concrete verwachting naar de aanwezigheid van sporen van bebouwing binnen het onderzoeksgebied. Deze sporen kunnen dateren uit de middeleeuwen tot de nieuwste tijd. De huidige bebouwing binnen het onderzoeksgebied dateert uit het einde van de 18^{de} eeuw of is jonger. Bij de sloop van de voorgaande bebouwing en de oprichting van de huidige bebouwing heeft mogelijk een aantasting van het bodemarchief plaatsgevonden.

Vanwege de gunstige landschappelijke ligging is de aanwezigheid van oudere sporen ook nog niet uit te sluiten. Vandaag is een groot deel van het terrein bebouwd. De impact van de huidige bebouwing op het aanwezige bodemarchief is onbekend, maar door de verwachting naar historische bodemingrepen op het terrein schatten we het potentieel op de aanwezigheid van een goed bewaarde steentijd artefactensite wel nog slechts laag in.

Een evaluatie van de impact van de geplande werken geeft aan dat ze een mogelijke bedreiging vormen voor het nog aanwezige bodemarchief binnen het onderzoeksgebied. Omwille van het verwachte archeologische potentieel van het terrein is daarom verder archeologisch vooronderzoek nodig.

Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

Administratieve gegevens

Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Geraardsbergen, Geraardsbergen, Vredestraat, Denderstraat

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 115676, 162644
- 115715, 162682

Kadastrale percelen: Geraardsbergen, Afdeling 1, sectie B, nummers 554E, 554L, 554P, 554R, 555E en 556

Kadastraal plan:



Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied

Aanleiding van het vooronderzoek

Zie 2.3.2 in het Verslag van resultaten.

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Zie 2.4.4 in het Verslag van resultaten.



Figuur 2: Afbakening onderzoekszone voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doelstelling van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte, om een verdere inschatting te kunnen maken van de versturende impact van de geplande werken. Ook dient het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Hoe ziet de stratigrafie er binnen het onderzoeksgebied uit?
- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Waar bevindt zich de grondwaterspiegel?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Zijn resten van de historische bebouwing, te zien op historische kaarten aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Zijn relevante archeologische resten aanwezig binnen het onderzoeksgebied? Zo ja, is behoud in situ mogelijk of is verder archeologisch onderzoek nodig?

Onderzoeksmethode

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?

3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?

4° is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Op het terrein wordt de aanwezigheid van een site met complexe verticale stratigrafie verwacht. Om die complexe verticale stratigrafie adequaat te kunnen onderzoeken, is de uitvoering van een proefputtenonderzoek de meest aangewezen onderzoeksmethode. Omdat het volledige onderzoeksgebied momenteel bebouwd is, is de uitvoering van een proefputtenonderzoek pas mogelijk na sloop van de aanwezige bebouwing.

De onderzoekszone beslaat steeds de oppervlakte van ca. 1022 m², zoals die afgebakend is op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (Figuur 2). De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk assessment beantwoord zijn.

Onderzoekstechnieken

De verstoringdiepte van de verschillende bodemingrepen varieert en ligt nog niet voor alle ingrepen vast. Daarom dient het bodemarchief onderzocht te worden totdat alle aardkundige eenheden onderzocht zijn waarin archeologische sites in primaire positie kunnen voorkomen, die relevant zijn voor de vraagstellingen van het onderzoek.

Sloop bij historische bebouwing in het verleden

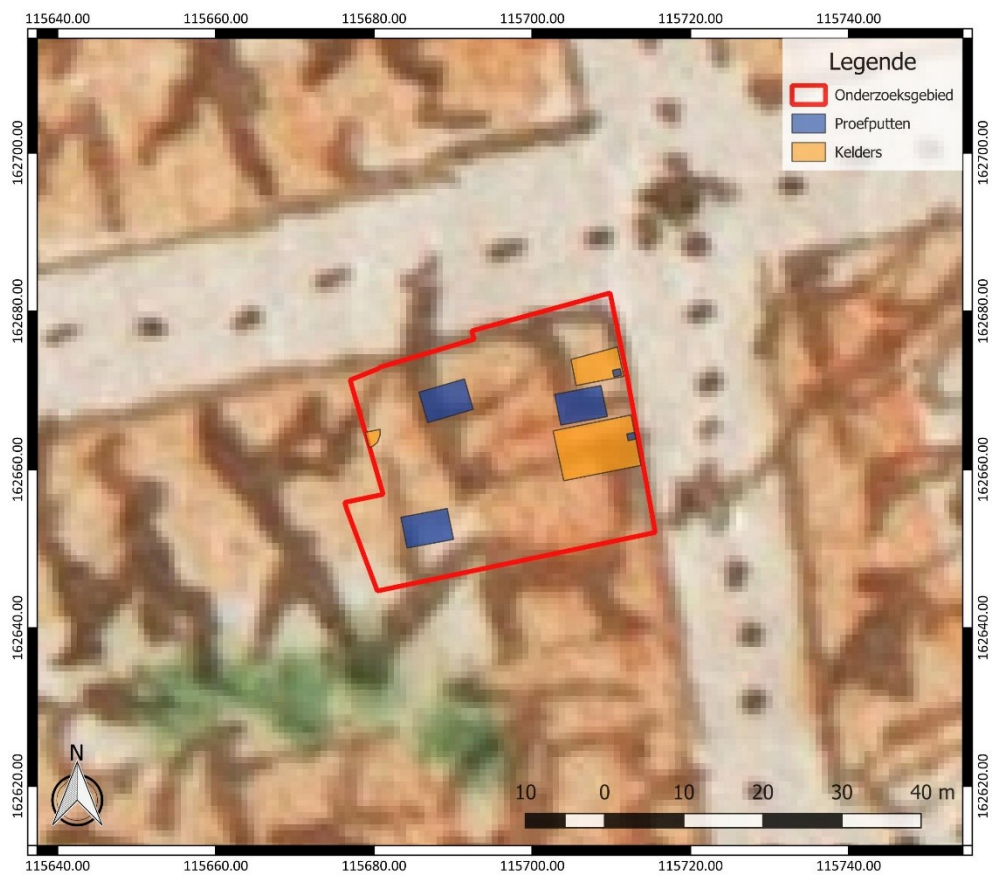
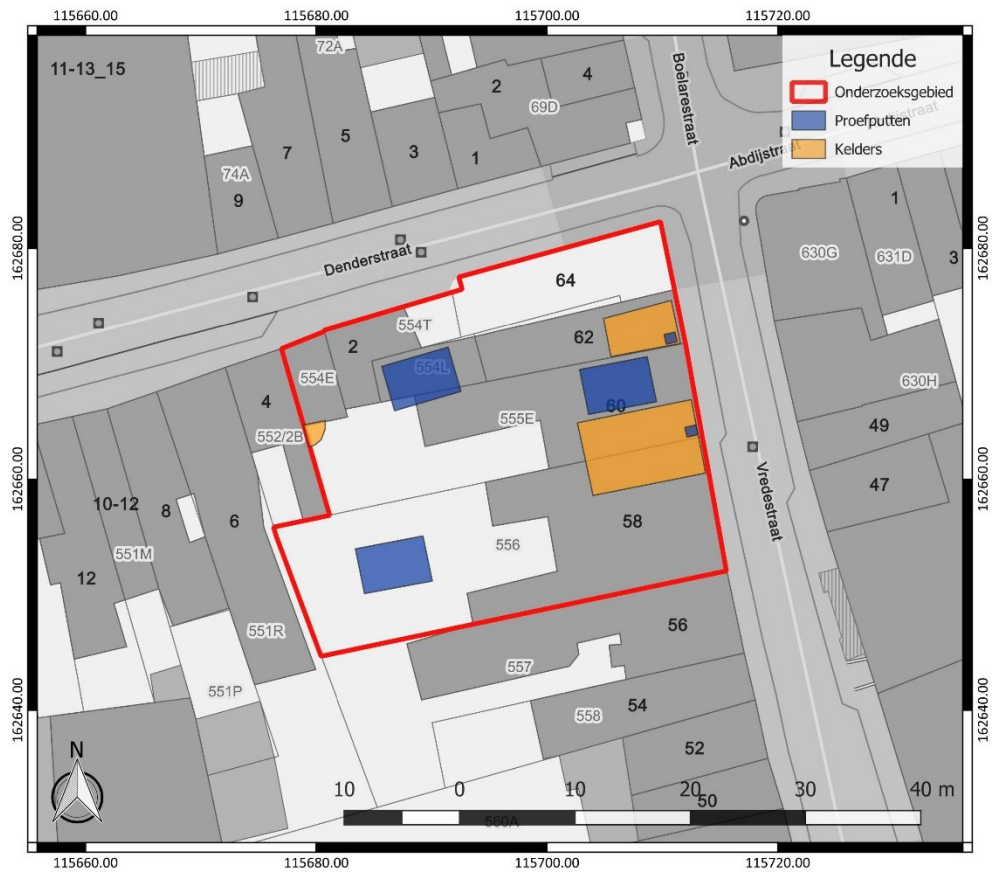
Voor aanvang van het proefputtenonderzoek dient de aanwezige te slopen bebouwing en te verwijderen verharding gesloopt te worden. **De uitbraak van kelders, funderingen en andere ondergrondse massieven mag echter pas gebeuren nadat al het archeologisch onderzoek dat nodig is, afgerond is.**

De kelders aan de Vredestraat dienen gedocumenteerd te worden voorafgaand aan de sloop.

Proefputten

Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. Proefputten worden aangelegd met een opgravingsvlak per archeologisch relevant niveau om een zicht te krijgen op de stratigrafische opbouw van de te onderzoeken zones. Elke proefput wordt gezien als een beperkte opgraving en dient als zodanig geregistreerd te worden. Indien de natuurlijke ondergrond in tafonomisch primaire context niet bereikt kan worden, dient men per proefput enkele boringen of sonderingen tot 20 cm in de natuurlijke ondergrond in tafonomisch primaire context te plaatsen om de stratigrafie in kaart te brengen.

Er dienen drie proefputten aangelegd te worden van 6 m lengte en een breedte van 4 m. Ze kunnen op een dieper niveau versmallen in functie van de veiligheid. De omvang van de proefputten is gekozen in functie van het behouden van voldoende afstand ten opzichte van de straatzijde en de nabijheid van de nog aanwezige bebouwing op het terrein. Op die manier wordt ca. 7,1 % van het onderzoeksgebied onderzocht. De dekkingsgraad en inplanting volstaan om voldoende gefundeerde uitspraken te doen over de rest van het terrein.





Figuur 5: Weergave van het proefputtenplan op het Primitief Kadaster (1830-1833) (www.cartesius.be)

De noordwestelijke en de oostelijke proefput worden aangelegd om de verwachte resten van historische bebouwing langs de straatzijde te onderzoeken. De zuidwestelijke proefput wordt aangelegd om de zone van de tuin of het achtererf te onderzoeken. De proefput wordt voorzien op een locatie waar er momenteel geen bebouwing is, en waar ook volgens het historisch kaartenmateriaal geen bebouwing geweest is, om een goed inzicht te bekomen in de stratigrafie ter hoogte van de tuinzone.

In de kelders van pand nr. 60 dienen ook nog twee proefputten van 1 x 1 m gemaakt te worden om de vloeropbouw in de kelders te documenteren.

Na uitvoering van het proefputtenonderzoek dient een evaluatie gemaakt te worden van de eventuele aanwezigheid van relevante archeologische sporen en een relevante archeologische vindplaats. Dit kan resulteren in een programma van maatregelen voor een opgraving. Dit houdt in het uitvoeren van veldwerk, de uitwerking van de opgravingsresultaten en indien dit aan de orde is, het uitvoeren van natuurwetenschappelijk onderzoek en conservatie.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk die voor aanvang van het onderzoek met ingreep in de bodem reeds voorzien zijn.